

feminismus a literatura?

feministická literární teorie

vybrané otázky

- Jaký pohled na skutečnost nám nabízejí slavná díla v našem jazyce?
- Čí pohled je v nich prezentován?
- Kdo hodnotí a vybírá texty, které tvoří lit. kánon?
- Jak je možné, že pomyslíme-li na „slavná díla“, přijdou nám většinou na mysl díla spisovatelů-mužů?
- Jaký obraz ženství ve svých knihách vytvářejí?
- Čí hodnoty a ideály jsou prezentovány ve vysoce ceněných mistrovských lit. dílech naší kultury?
- Existuje opravdu nějaký podstatný rozdíl mezi lit. psanou muži a ženami?

Pam Morris: *Literatura a feminismus*

Tyson, *Critical Theory Today*, 2006: Some questions feminist critics ask about literary texts

1. What does the work reveal about the operations (economically, politically, socially, or psychologically) of patriarchy? does the work reinforce or undermine patriarchal ideology?
2. What does the work suggest about the ways in which race, class, and/or other cultural factors intersect with gender in producing women's experience?
3. How is the work "gendered"? That is, how does it seem to define femininity and masculinity? Does the characters' behavior always conform to their assigned genders? does the work seem to accept, question, or reject the traditional view of gender?
4. What does the work imply about the possibilities of sisterhood as a mode of resisting patriarchy and/or about the ways in which women's situations in the world—economic, political, social, or psychological—might be improved?
5. What does the history of the work's reception by the public and by the critics tell us about the operations of patriarchy?
6. What does the work suggest about women's creativity? → bio data, hist. data required
7. What might an examination of the author's style contribute to the ongoing efforts to delineate a specifically feminine form of writing (for example, *écriture féminine*)?
8. What role does the work play in terms of women's literary history and literary tradition?

- první vlna
  - Mary Wollstonecraft: *Obhajoba ženských práv* (1792)
  - John Stuart Mill: *Podrobení žen* (1869)
  - Virginia Woolf: *Vlastní pokoj* (1929)
  - Tereza Nováková, Františka Plamínková, Božena Němcová, Karolina Světlá, Charlotte Garrigue Masaryková, T. G. Masaryk

- druhá vlna
  - Elaine Showalter
  - Sandra Gilbert a Susan Gubar
  - Judith Fetterley
  - Kate Millett
  - Helene Cixous
  - Luce Irigaray
  - Julia Kristeva

feministická literární teorie

- Elaine Showalter:
  1. feministické čtení – reinterpretace textů psaných muži → kritika fallogocentrismu v lit. vědě
  2. gynokritika – žena jako spisovatelka
- Jonathan Culler:
  1. přehodnocování lit. děl na základě zkušenosti „bytí žena“ ;
obrazy žen v textech
    - Simone de Beauvoir, Kate Millett, Elaine Showalter
  2. hypotéza ženské čtenářky; kritika literárních a politických východisek dosavadních interpretací
    - Judith Fetterley: *vzdorné čtení, čtení proti srsti*
  3. přehodnocování konceptů ženskosti a mužskosti
    - Luce Irigaray
    - Julia Kristeva
    - Helen Cixous: *écriture féminine* (ženské psaní)

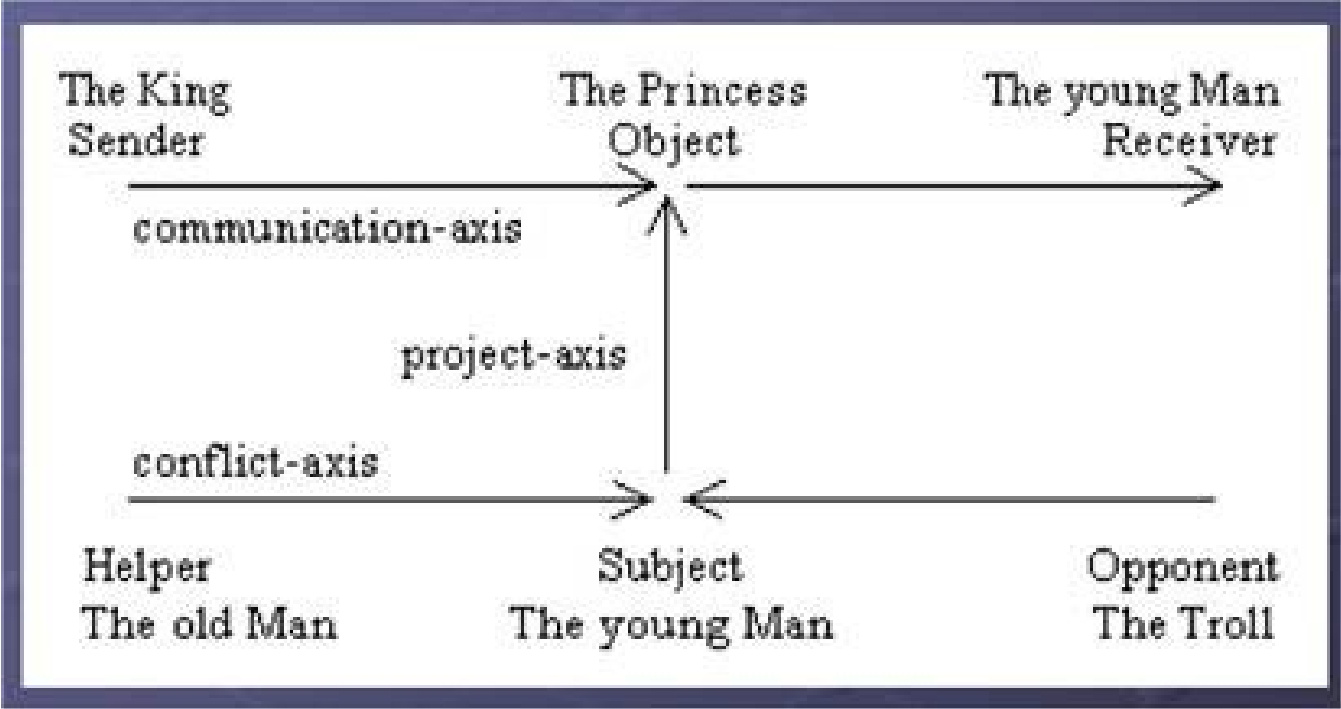

feministické čtení (Showalter)

„Setřást ze sebe manželku; odhodit tu zmuchlanou onuci se všemi jejími němými výčitkami a pasivitou k zbláznění; utéci ne tím, že se potichu vytratí, ale tím, že veřejně prodá tělo své ženy cizímu muži, tak jako se prodávají koně na trhu; a tím naprosto amorálním aktem vymáčkout ze života druhou šanci - tímto pádným gestem, tak nakažlivě přitažlivým pro každého muže, začíná Starosta Casterbridžský.“

(Irving Howe, cit. v Showalter 1979)

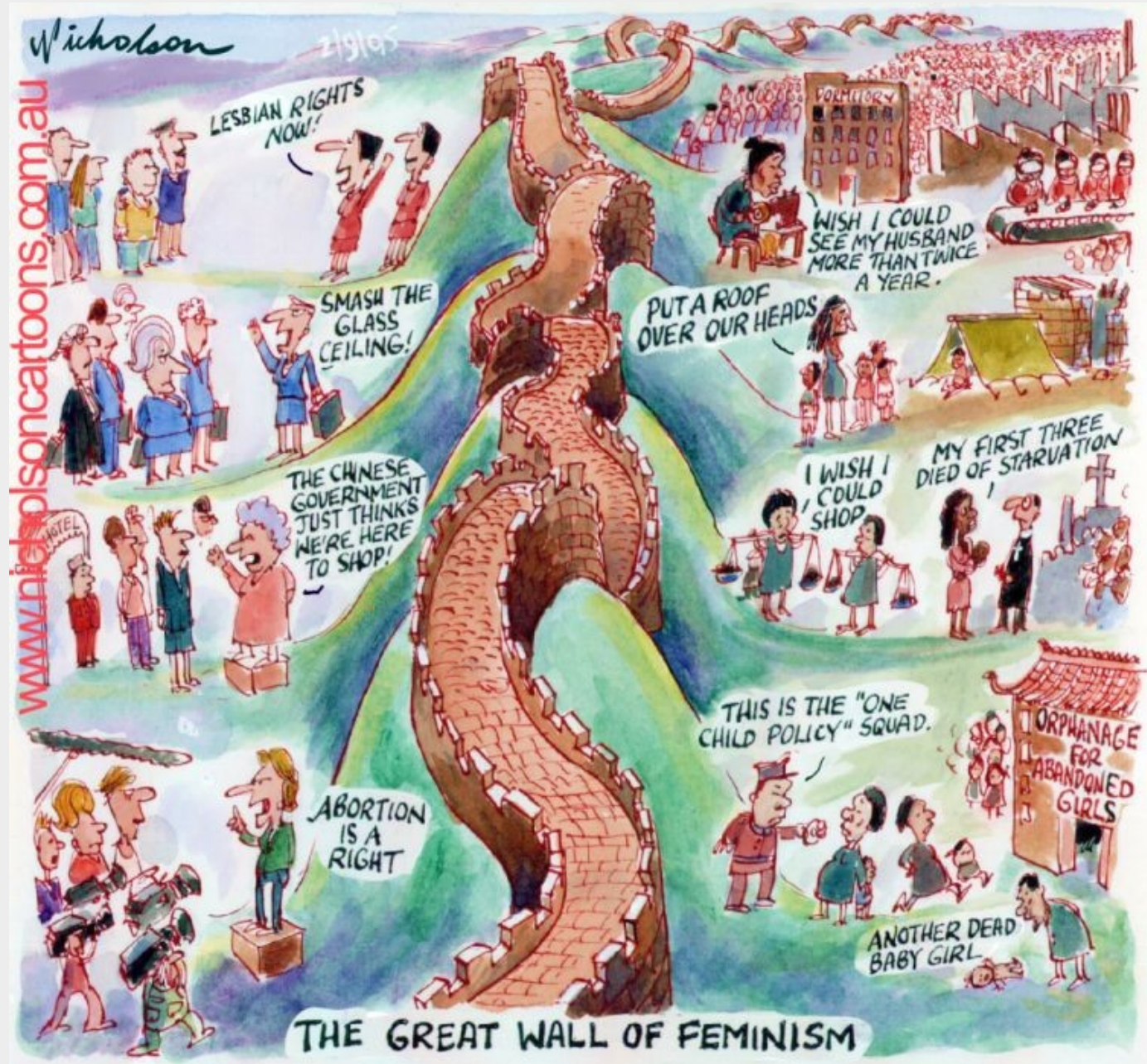

Wicholson

2010s

www.nicholsoncartoons.com.au

LESBIAN RIGHTS NOW!

SMASH THE GLASS CEILING!

THE CHINESE GOVERNMENT JUST THINKS WE'RE HERE TO SHOP!

ABORTION IS A RIGHT

WISH I COULD SEE MY HUSBAND MORE THAN TWICE A YEAR.

PUT A ROOF OVER OUR HEADS

I WISH I COULD SHOP

MY FIRST THREE DIED OF STARVATION

THIS IS THE "ONE CHILD POLICY" SQUAD.

ORPHANAGE FOR ABANDONED GIRLS

ANOTHER DEAD BABY GIRL

THE GREAT WALL OF FEMINISM

film

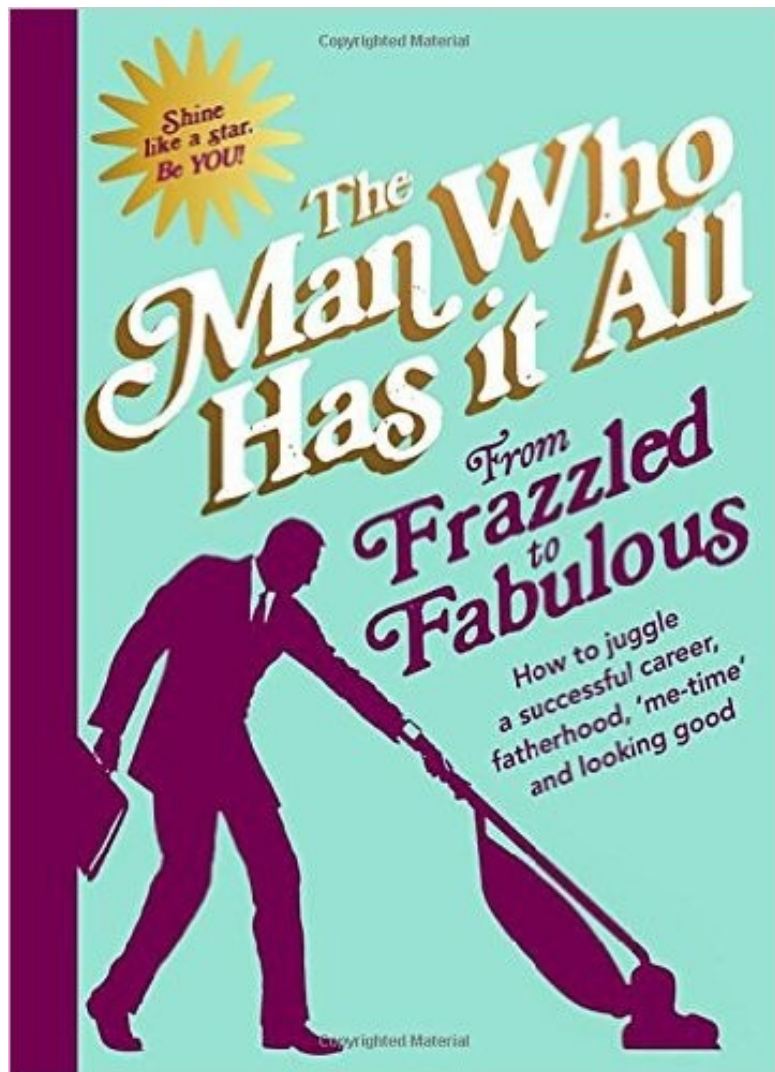
- mužský pohled (male gaze)
  - Laura Mulvey 1975
- Bechdel–Wallace test

Genderová studia v ČR

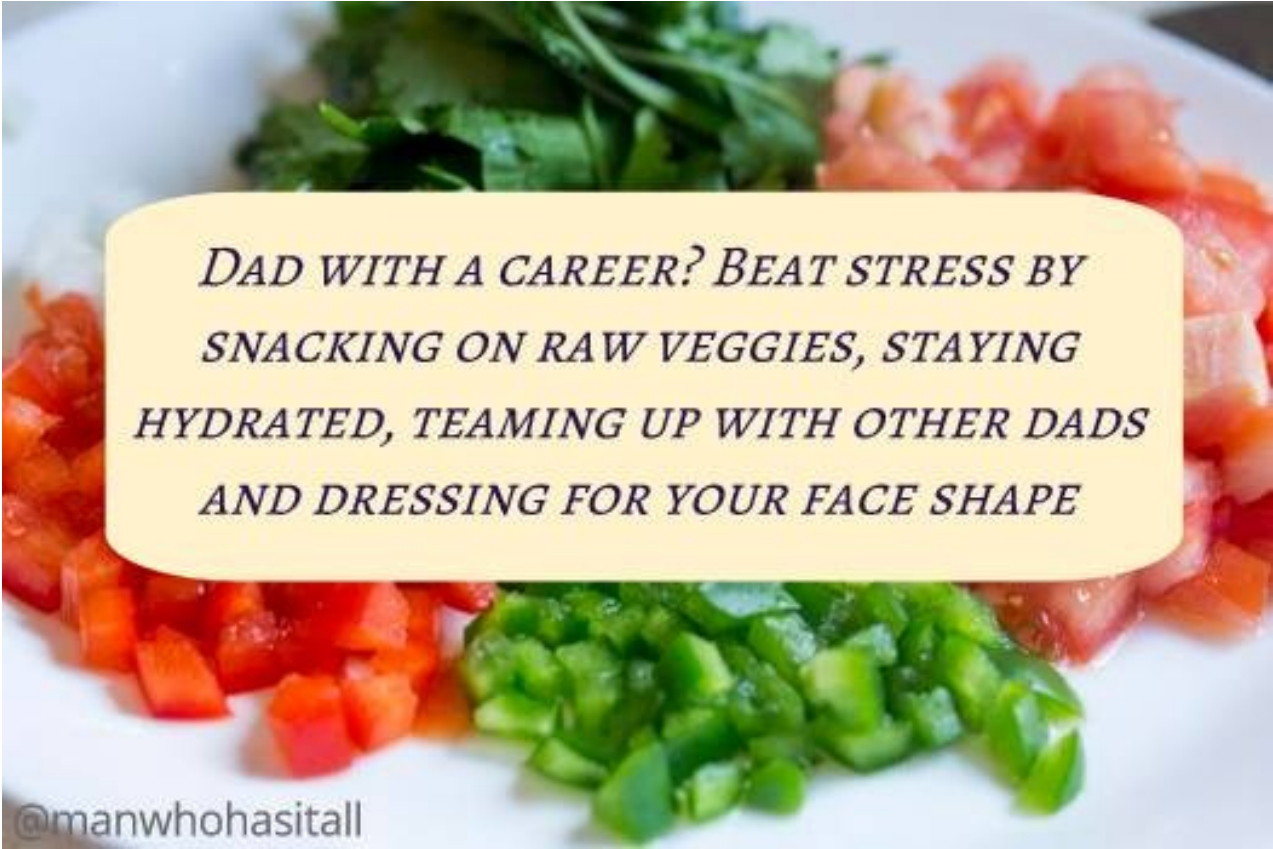
- Jan Matonoha
- Blanka Knotková-Čapková
- Libuše Heczková
- Tereza Kynčlová
- Lucie Jarkovská
  - <https://a2larm.cz/2018/01/holcici-klucici-a-kocici/>
- Kateřina Lišková

"Of course men should do the majority of unpaid work because a) they enjoy it b) they are better at it & c) science." Paula, chief scientist

TODAY'S DEBATE: Should the rights of men to control their own bodies be decided by women?

*DAD WITH A CAREER? BEAT STRESS BY
SNACKING ON RAW VEGGIES, STAYING
HYDRATED, TEAMING UP WITH OTHER DADS
AND DRESSING FOR YOUR FACE SHAPE*

@manwhohasitall

